

અમદાવાદના મે. ચીફ મેટ્રોપોલીટન મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની કોર્ટમાં, અમદાવાદ

ક્રિ.કેસ નં: 9478/2022

આંક -૧ લગત હુકમ

(૧) સદરહું કામે તપાસ કરનાર અમલદારે હાલના આરોપી સામે બોમ્બ પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૪૨ મુજબનું ચાર્જશીટ રજુ કરેલ છે.

(૨) મજકુર કેસની હકીકત જોતા હાલના આરોપીએ બી.પી.એક્ટ કલમ ૫૬/૫૭ અંતર્ગત સબ ડીવીઝનલ મેજીસ્ટ્રેટશ્રી અમદાવાદનાએ કરેલ હુકમ મુજબ અમદાવાદ જીલ્લાની હદથી તડીપાર કરતો હુકમ કરેલ, અને તે હુકમ હોવા છંતા હાલના આરોપીએ વગર પરવાનગીએ અમદાવાદ જીલ્લાની હદમાં પ્રવેશ કરી પકડાઈ જઈ જી.પી.એક્ટની કલમ-૧૪૨ મુજબનો ગુનો કરેલ હોઈ પોલીસે એફ.આઈ.આર દાખલ કરી તપાસના કાગળો અને ચાર્જશીટ અત્રેની અદાલતમાં રજુ કરેલ છે.

(૩) ઉપરોક્ત હકીકતે અત્રેની અદલતમાં ચાર્જશીટ રજુ થતાં મારા પુરોગામી વિ.ન્યાયાધિશશ્રી ધ્વારા સીઆરપીસી કલમ ૧૮૦ (૧) (ખ) અંતર્ગત કોગ્નીજેબલ લેવામાં આવેલ છે.પંરતુ સદરહું કેસનું બારીકાઈથી નિરીક્ષણ કરતાં આરોપી સામે જ્યારે જી.પી.એક્ટ ૧૪૨ મુજબની શિક્ષાને પાત્ર ગુનો કરેલ હોઈ, સદરહું ગુનો કોગ્નીજેબલ છે કે નોન કોગ્નીજેબલ તે હકીકત મહત્વની બની જાય છે. આ બાબતે ગુજરાત પોલીસ એક્ટની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં કલમ-૬૨ માં આ પ્રકારના કીસ્સાઓ બાબતેની કાર્યવાહીની જોગવાઈઓ કરવામાં આવેલ છે. તે મુજબ જ્યારે જી.પી.એક્ટની કલમ ૫૫, ૫૬, ૫૭ કે ૫૭(એ) હેઠળનો કોઈ વ્યક્તિ વિરૂધ્ધ આદેશ કરવામાં આવે ત્યારે તેવી વ્યક્તિને આદેશ મુજબ જિલ્લાની હદ બહાર મોકલવામાં આવશે અને તે પુર્વ પરવાનગી વગર તે જિલ્લાની હદમાં દાખલ થઈ શકશે નહીં. અને તે વ્યક્તિએ આવા હુકમનો ભંગ કરીને જિલ્લાની હદમાં પ્રવેશ કરે તો પોલીસ જી.પી.એક્ટની કલમ-૭૨(૨) અંતર્ગત તેવી વ્યક્તિને વગર વૉરંટે એરેસ્ટ કરી શકાશે, અને તે રીતે જી.પી.એક્ટની કલમ ૭૮ જોતાં પોલીસની હાજરીમાં કલમ-૧૧૦, ૧૧૭, ૧૨૫, ૧૩૦ અને ૧૩૧ની પેટા કલમ (૧)(જ) અથવા (પ) અને કલમ-૧૩૫ ની પેટા કલમ (૧) અને કલમ ૩૮ અને ૪૦ ના ઓર્ડરના ભંગના બદલના ગુના સબબ કોઈપણ આરોપીની વગર વૉરંટે ધરપકડ કરી શકાશે.

(૪) આથી ઉપરોક્ત તમામ જોગવાઈઓ તથા જી.પી.એક્ટની કલમ-૭૨ વાંચતા જી.પી.એક્ટ કલમ ૫૬, ૫૭, ૫૭ (એ) ના હુકમના ભંગ બદલ કોઈ આરોપી મળી આવે તો માત્ર વગર વૉરંટે ધરપકડ કરી શકવાના અધિકાર કાયદાએ આપેલા છે. આ સિવાય અન્ય કોઈ જોગવાઈ કોગ્નીજેબલ કે નોન-કોગ્નીજેબલ માટે દર્શાવેલ નથી.

(૫) હવે જ્યારે ગુજરાત પોલીસ એક્ટમાં કલમ-૧૪૨ કોગ્નીજેબલ કે નોન કોગ્નીજેબલ છે, તે બાબતે સાયલન્ટ હોય ત્યારે કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિંધ્યાતો એટલે કે સીઆરપીસી કલમ ૪(૨)ની જોગવાઈ જોતા સીઆરપીસીની જોગવાઈઓ લાગુ પાડી શકાય અને સીઆરપીસીમાં કોગ્નીજેબલ અને નોન કોગ્નીજેબલ ગુનાની વ્યાખ્યા આપેલ છે, તે જોતાં આઈપીસીના ગુનાઓ બાબતે અનુસુચી-૧ પાર્ટ-૧ માં જોગવાઈઓ કરેલ છે, જ્યારે આઈપીસી સિવાયના અન્ય કાયદાઓના ગુના સબબ સીઆરપીસી અનુસુચી-૧ પાર્ટ-૨ માં જોગવાઈ કરેલ છે તે મુજબ

જે ગુનાની સજા ત્રણ વર્ષ કરતા ઓછી અથવા દંડ અથવા બંને હોય તો તેવા ગુનાઓનો સમાવેશ નોન કોગ્નીજેબલ ગુનાઓમાં કરવામાં આવેલ છે.

(૬) હવે જી.પી.એક્ટ કલમ-૧૪૨ ના ગુનામાં સજાની જોગવાઈ જોઈએ તો મહત્તમ સજા બે વર્ષ સુધીની છે, અને ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ જ્યારે જી.પી.એક્ટમાં સદર ગુનો કોગ્નીજેબલ હોવા બાબતનો કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ ન હોય તેવા સંજોગોમાં સીઆરપીસીની કલમ ૪(૨) ની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં સીઆરપીસીની જોગવાઈઓ લાગુ પાડી શકાય તેમ હોય, તેથી સીઆરપીસી શીડ્યુલ-૧ પાર્ટ ૨ ની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં તથા જી.પી. એક્ટની કલમ-૧૪૨ ના ગુનાની મહત્તમ સજાને ધ્યાને લેતાં સદર ગુનો નોન કોગ્નીજેબલ ગુનો ગણી શકાય.

(૭) હવે જી.પી.એક્ટની કલમ-૭૨(૨) કે જેમાં જી.પી.એક્ટ કલમ-૧૪૨ ના ગુના બાબતેની કાર્યવાહીનો ઉલ્લેખ કરેલ છે, અને તેજ રીતે જી.પી.એક્ટની કલમ ૭૯, ૮૦ માં જી.પી.એક્ટના બીજા ગુનાની કાર્યવાહી દર્શાવેલ છે, અને બંનેની કાર્યવાહી એકસરખી છે, બંને જોગવાઈઓમાં માત્ર પોલીસને વગર વોરંટે ઘરપકડ કરવાના પાવર્સ આપેલા છે, અને તે હકીકતને ટાંકીને નામદાર વડી અદાલતે ક્રીમી.મી.એ.નં.૧૫૨૨૬/૦૭ કે જે વાઘરી જયોત્સનાબેન ગોવીંદભાઈ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, માત્ર વગર વોરંટ ઘરપકડ કરવાના અધિકારથી જ ગુનો કોગ્નીજેબલ બની જતો નથી, અને તેથી તપાસ કરનાર અમલદાર સીઆરપીસીની કલમ-૧૫૫ (૨)ની પરવાનગી સિવાય આવા ગુનામાં તપાસ કરી શકે નહીં અને આવો કોઈ કીસ્સો બને તો પ્રથમ સીઆરપીસીની કલમ-૨(ડી) મુજબની ફરીયાદ દાખલ કરી કોર્ટ પાસેથી પરવાનગી મેળવ્યા બાદ જ આગળની તપાસ કરી શકાય અને દેખીતી રીતે જ જ્યારે સીઆરપીસીની કલમ-૧૫૫(૨)ની જોગવાઈઓનો ભંગ થયેલ હોય ત્યારે સમગ્ર ટ્રાયલ દુષિત ગણાય.

(૮) વિ.એ.પી.પીશ્રીને પણ આ બાબતે સાંભળતા તેમના તર્ફે સખત વાંધો ઉઠાવી રજુઆત કરેલ છે કે બી.પી.એક્ટ કલમ-૧૪૨ નો ગુનો કોગ્નીજેબલ ગણાય અને તે બાબતે તેઓએ અવિનાશ મધુકરનો ૨૭ જુન ૧૯૮૩નો બોમ્બે હાઈકોર્ટનો ચુકાદો રજુ કરેલ છે, તે પણ માનસર વંચાણે લેતા તેના પેરા- (૧૦) ની હકીકતે ના.કોર્ટનું ફાઈનલ કન્કલુઝન નથી અને ફાઈનલ કન્કલુઝન જોતાં બી.પી.એક્ટ કલમ- ૧૨૪ ના ગુનાને નોન કોગ્નીજેબલ ગણવામાં આવેલ છે, અને તેથી વિધવાન એ.પી.પી.શ્રીનો વાંધો ઉપરોક્ત તમામ ચુકાદાઓની સાથે સાથે નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના વાઘરી જયોત્સનાબેનના ચુકાદાને આધીન ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવતો નથી. તે જ રીતે અન્ય ચુકાદાઓ જોઈએ તો " ૨૦૦૦ (૦) (ક્રિ.લો.જર્નલ) શીવાનંદ ગીરધર નાયક વિરુદ્ધ સીનીયર ઈન્સ્પેક્ટર ઓફ પોલીસ તથા પાઉલરાજ જોસેફ નદર વિ. ભાવેનો નામદાર બોમ્બે હાઈકોર્ટનો ચુકાદો કે જેમાં અવિનાશના ચુકાદાને ટાંકીને નામદાર બોમ્બે હાઈકોર્ટ બી.પી.એક્ટ કલમ-૭૨ ની ચર્ચા કરી બી.પી. એક્ટની કલમ ૩૩(૧)(ડબલ્યુ)ની સાથે કલમ ૧૩૧ વાંચતા તે ગુના નોન કોગ્નીજેબલ હોવાનું તારણ આપેલ છે.

(૯) વળી, જી.પી.એક્ટની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં માત્ર કલમ ૯૦ એ, ૧૧૮ અને ૧૪૩ બી ને કોઝનીજેબલ ઓફેન્સ તરીકે સ્પેશીફિકલી દર્શાવેલ છે, તે હકીકતને પણ ધ્યાને લેતાં લેજીસલેચરનો દરિદો સ્પષ્ટ થાય છે કે તે સિવાયના જી.પી.એક્ટ મુજબના ગુના કોગ્નીજેબલ ગણી શકાય નહીં અને જ્યારે સ્પેશિયલ એક્ટમાં સીધીજ જોગવાઈઓ કરેલ હોય ત્યારે તે ધ્યાને લઈ શકાય, અને તે રીતે જોતાં પણ જી.પી.એક્ટ કલમ-૧૪૨ મુજબનો ગુનો નોન કોગ્નીજેબલ ગણી શકાય.

(૧૦) આમ ઉપરોક્ત સમગ્ર કેસ લો તથા જી.પી.એક્ટની કલમ-૬૨, ૬૬, ૭૨, ૭૯, ૮૦ ની સાથે સીઆરપીસીની કલમ-૪(૨) અને અનુસુચી-૧ પાર્ટ -૨ વંચાણે લેતાં જી.પી.એક્ટની કલમ-૧૪૨ મુજબનો ગુનો નોન કોગ્નીજેબલ હોવાનું નિવિવાદપણે ફલીત થાય છે, અને જ્યારે ગુનો નોન કોગ્નીજેબલ હોય ત્યારે આઈઓએ સીઆરપીસીની કલમ-૨(ડી) મુજબ લેખીત ફરીયાદ કરી સીઆરપીસીની કલમ-૧૫૫ (૨) મુજબ કોર્ટની પરવાનગીથી આગળની તપાસ કરવી જોઈએ જે હાથ પરના કેસમાં થયેલ જણાતું નથી અને તપાસ કરનાર અમલદારે સીદેસીદી સીઆરપીસી કલમ-૧૫૪ મુજબનો પ્રથમ બાતમી અહેવાલ નોંધી આગળની તપાસ કરેલ હોય જે પ્રથમ દર્શનીય રીતે જ સમગ્ર કાયદાને દુષીત બનાવતી હોઈ અને કાયદાની આદેશાત્મક જોગવાઈઓ પાલન થયેલ ન હોય સદર કામ સીઆરપીસી કલમ-૧૫૫(૨) થી સંપૂર્ણપણે બાધીત થવાનું ફલીત થતું હોય, ગુજરાત સ્ટેટ લીગલ સર્વિસીસ ઓથોરીટીના પરિપત્ર અન્વયે નામદાર ચેરમેનશ્રી, લીગલ સર્વિસ કમિટી, મેટ્રોપોલીટન મેજીસ્ટ્રેટ કોર્ટ, અમદાવાદના નોટીફિકેશન નંબર:૨/૨૦૧૯ તા: ૬/૯/૨૦૧૯ ધ્વારા સ્પેશીયલ સીટીંગ અન્વયે સદર કામ સબબ નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવું છું.

હુ ક મ

સદરહુ કેસની કાર્યવાહી સીઆરપીસીની કલમ-૧૫૫(૨)થી બાધીત હોય ફરીયાદી ને કાયદા મુજબના યોગ્ય પગલા લેવાની છુટ સાથે હાલની કાર્યવાહી સીઆરપીસી કલમ-૨૫૮ અંતર્ગત ડ્રોપ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

હુકમ આજ રોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી સહી કરી જાહેર કર્યો.

અમદાવાદ.

તા. 12.03.2022

(એ.એમ.વર્મા)

ચીફ મેટ્રોપોલીટન મેજીસ્ટ્રેટ

અમદાવાદ.

કોડ નં. GJ00577